

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА УСТАНОВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ
робочий зошит для виконання практичних завдань та самостійної роботи для
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Облік і
оподаткування» спеціальності D1 «Облік і оподаткування»
денної та заочної форми здобуття вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові, група)

Миколаїв
2026

УДК 657:330.117
О-16

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від «15» грудня 2025 р., протокол № 4.

Укладач:

В. В. Галкін — старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївського національного аграрного університету

Рецензенти:

Д. А. Степанюк — заступник начальника управління – начальник відділу контролю в аграрній галузі, екології та природокористування Управління Південного офісу Держаудитслужби в Миколаївській області

С. Є. Белова — заступник головного бухгалтера Миколаївського національного аграрного університету

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ефективне виконання завдань, які постають перед суб'єктами державного сектору, неможливе без належної організації облікового процесу. Провідне місце у забезпеченні системи бухгалтерського обліку в установах державного сектору належить розробленню облікової політики.

Склад принципів визначається Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Згідно з цим законом суб'єкти державного сектору мають самостійно: визначати облікову політику; вибирати форму обліку; дотримуватися єдиних засад, порядку, способу узагальнення й відображення інформації з урахуванням особливостей діяльності (бюджетного процесу); розробляти систему управлінського обліку; затверджувати технологію обробки облікових даних (інформації).

Метою дисципліни «Облікова політика установ державного сектору» є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань щодо формування облікової політики суб'єктами державного сектору, а також основних визначень національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі.

Під час засвоєння дисципліни, користуючись робочим зошитом та базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua), здобувачі вищої освіти застосовують на практичних заняттях сучасні форми і методи для закріплення теоретичних знань та практичних аспектів облікової політики установ державного сектору.

Навчальний процес згідно із програмою навчальної дисципліни «Облікова політика установ державного сектору» здійснюється у таких формах: лекційні та практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти, поточний контроль.

Модуль 1

Загальні положення облікової політики

Заняття 1. Значення облікової політики

Мета практичного заняття – засвоєння теоретичних знань щодо загальних положень облікової політики суб'єкта державного сектору.

1.1. Дати визначення наступним термінам.

Облікова політика суб'єкта державного сектору – _____

Суб'єкти державного сектору - _____

1.2. Облікова політика може змінюватися у випадках (зазначити), якщо:

1.3. Зміною облікової політики, зокрема, вважається (вказати):

1.4. У разі зміни в обліковій політиці суб'єктові державного сектору слід розкривати (зазначити):

Питання для самостійного опрацювання теми:

1.5. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» опрацювати та зазначити загальні визначення.

Облікова політика - _____

Зміна облікової політики можлива лише у випадках (вказати), _____

Як підприємство визначає облікову політику?

Заняття 2. Розпорядчий документ про облікову політику

Мета практичного заняття – засвоєння теоретичних знань щодо розпорядчого документу про облікову політику.

2.1. Розпорядчий документ про облікову політику суб'єкта державного сектору визначає (зазначити):

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

2.2. Фінансова звітність суб'єкта державного сектору формується з дотриманням таких принципів (вказати):

[illegible]

Питання для самостійного опрацювання теми:

2.3. Ознайомитись з прикладом наказу про затвердження Положення про облікову політику та користуючись лекційним матеріалом зазначити чим доцільно в преамбулі доповнити наказ.

**Приклад наказу
про затвердження Положення про облікову політику**

(найменування суб'єкта державного сектору)

НАКАЗ

дата	(назва міста)	№ ____
------	---------------	--------

Про затвердження Положення про облікову політику

Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 січня 2011 року № 59, Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 "Зміни облікових оцінок та виправлення помилок", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24 грудня 2010 року № 1629, НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про облікову політику, що додається.

2. Керівнику Управління документообігу та контролю за виконанням документів ознайомити з наказом усіх керівників структурних підрозділів та спеціалістів бухгалтерської служби й відділу матеріально-технічного забезпечення.

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

_____ (посада)	_____ (підпис)	_____ (ініціали, прізвище)
	Наказ	ЗАТВЕРДЖЕНО (найменування суб'єкта державного сектору)
	_____ 20__ року № ____	

Положення про облікову політику

Модуль 2

Формування облікової політики

Заняття 3. Облікова політика необоротних активів

Мета практичного заняття – закріпити знання щодо облікової політики необоротних активів.

3.1. До складу основних засобів відносяться необоротні активи (зазначити)

3.2. *Необоротні активи, строк корисного використання яких понад один рік і вартість менше 20 000 грн без податку на додану вартість за одиницю визначаються (вказати)*

3.3. Облік капітальних витрат до введення об'єкта в експлуатацію ведеться на субрахунок (вказати) _____

3.4. Вказати групи нематеріальних активів визначених Податковим кодексом України

Питання для самостійного опрацювання теми:

3.5. Опрацювати типові строки корисного використання основних засобів (Додаток 1) та нематеріальних активів (Додаток 2) визначених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11.

В табличному матеріалі вказати типові строки корисного використання зазначених основних засобів та нематеріальних активів

***Типові строки
корисного використання основних засобів суб'єктів державного
сектору***

№ з/п	Назва субрахунку	Назва підгрупи	Строк корисного використання, років
1	Будинки та споруди	Будинки виробничо-господарського призначення (підгрупа 1): з плівкових матеріалів, збірно-розбірні, пересувні, кіоски, ларьки, альтанки тощо	
		дерев'яні, каркасні і щитові, контейнерні, дерево-металеві, каркасно-обшивні і панельні, глинобитні, сирцеві, саманові та інші аналогічні	
		із залізобетонними і металевими каркасами, зі стінами з кам'яних матеріалів, великих блоків і панелей, із залізобетонними, металевими, іншими довговічними покриттями та інші неклаسیфіковані	
		Будинки, що повністю чи переважно призначені для проживання (підгрупа 2): каркасно-комишитові та інші полегшені	
		Водокачки, стадіони, басейни, дороги, мости, пам'ятники, загорожі парків, скверів і загальних садів тощо (підгрупа 3)	
		Гідротехнічні споруди, у тому числі канали, дамби, водозахисні об'єкти, колекторно-дренажні мережі, водомірні пости та інші споруди (підгрупа 5): греблі бетонні, залізобетонні, кам'яні, земляні, тунелі, водоскиди і водоприймачі, акведуки, лотки, дюкери і водопровідні споруди, рибопропускні і рибозахисні споруди, напірні трубопроводи	

		берегоукріплювальні та берегозахисні споруди залізобетонні, бетонні, кам'яні	
		гідротехнічні споруди дерев'яні	
		водосховища при земляних дамбах	
		водоскиди і водовипуски при ставках: бетонні та залізобетонні	
		гідротехнічні споруди на каналах (шлюзи-регулятори, мости-відводи, дюкери, у тому числі сталеві, акведуки, водоскиди кам'яні, бетонні і залізобетонні та інші)	
2	Машини та обладнання	Вимірювальні прилади, регулюючі прилади і пристрої, лабораторне обладнання, обчислювальна техніка, медичне обладнання, інші машини та обладнання (підгрупи 3 - 8)	
		Силові машини та обладнання (підгрупа 1)	
3	Транспортні засоби	Рухомий склад залізничного, повітряного та іншого транспорту (підгрупи 1 - 2)	
		Корпуси та причепа автомобілів (підгрупа 1)	
		Автомобілі легкові з двигуном внутрішнього згорання об'ємом циліндра (підгрупа 1): до 2500 см куб.	
		більше 2500 см куб. та інші	
		Автомобілі вантажні (підгрупа 1): вантажопідйомністю до 5 т	
		Усі види гужового, виробничого та спортивного транспорту (підгрупи 3 - 5)	
4	Інструменти, прилади та інвентар	Інструменти (підгрупа 1)	
		Виробничий та господарський інвентар (підгрупи 2 - 3)	

5.	Робочі тварини	Тварини зоопарків та подібних установ, службові собаки (підгрупи 2, 3)	
		Робоча та інша худоба (підгрупа 1)	
6.	Багаторічні насадження та плодоносні рослини	Насадження штучні ботанічних садів та інших науково-дослідних установ і навчальних закладів для науково-дослідних цілей	
		Насадження озеленювальні та декоративні	
		Захисні та інші лісні насадження	

**Типові строки
корисного використання нематеріальних активів суб'єктів
державного сектору**

№ з/п	Назва субрахунку	Назва підгрупи	Строк корисного використання, років
1	Авторські та суміжні з ними права	Авторське право та суміжні з ним права: право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для електронно-обчислювальних машин, компіляції даних (бази даних), фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо	
2	Інші нематеріальні активи	Права користування природними ресурсами: право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище тощо	
		Права на об'єкти промислової власності: право на винаходи, розробки, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, захист від недобросовісної конкуренції тощо	

Заняття 4. Облікова політика запасів та біологічних активів.

Мета практичного заняття – поглибити знання щодо облікової політики запасів та біологічних активів.

4.1. Зазначити оцінки вибуття запасів за ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів:

4.2. За іншими одиницями обліку запасів рішення щодо оцінки вибуття запасів приймається суб'єктом державного сектору за такими методами (вказати):

4.3. Дати визначення терміну: Біологічний актив -

4.4. Амортизація на довгострокові біологічні активи нараховується (зазначити)

Питання для самостійного опрацювання теми:

4.5. Керуючись Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 136 «Біологічні активи», затвердженого наказом Міністерства фінансів України 15.11.2017 № 943, у табличному матеріалі відобразити:

1) Додаткові біологічні активи, на які поширюється Національне положення (стандарт);

2) Продукти переробки, на які не поширюється Національне положення (стандарт).

Приклади біологічних активів і сільськогосподарської продукції

Активи	Сільськогосподарська продукція	Додаткові біологічні активи, на які поширюється Національне положення (стандарт)	Продукти переробки, на які не поширюється Національне положення (стандарт)
Тваринництво			
Довгострокові біологічні активи			
Основне стадо овець*	Молоко, каракульські смужки, вовна, гній		
Основне стадо великої рогатої худоби*	молоко, гній		
Основне стадо свиней*	Гній		
Поточні біологічні активи			
Тварини на вирощуванні і відгодівлі	Приріст живої маси, гній		
Риба (риборозведення)	Товарна риба		
Доросла птиця	Яйця, пташиний послід		
Сім'ї бджіл	Мед, віск, прополіс тощо		
Рослинництво			
Довгострокові біологічні активи			
Виноградники**	Виноград		
Сади** дерева в лісі (лісовий масив)	Плоди деревина ділова, дрова		
Поточні біологічні активи			
Зернові культури	Зерно, зернові відходи, солома		
Овочеві культури	Овочі		
Технічні культури	Тютюнове листя, насіння соняшнику, цукрові буряки		
Кормові культури	Зелена маса, коренеплоди		
Розсадники			

Заняття 5. Облікова політика доходів та витрат

Мета практичного заняття – закріпити знання відносно облікової політики доходів та витрат.

5.1. *Дохід, пов'язаний з наданням послуг (виконанням робіт), визнається (зазначити)* _____

5.2. *Дати визначення терміну: Об'єкт витрат -*

5.3. *Доходи та витрати обліковуються (вказати)*

Питання для самостійного опрацювання теми

5.4. *Опрацювати Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи», затвердженого наказом Міністерства фінансів України 24.12.2010 № 1629, та дати визначення наступним термінам:*

бюджетне асигнування - _____

відсотки - _____

дебіторська заборгованість - _____

дивіденди - _____

необмінна операція - _____

обмінна операція - _____

податкова подія - _____
роялті - _____

трансфери - _____

цільове призначення переданих активів - _____

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АКТИ, ОБОВ'ЯЗКОВІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
2. Про затвердження Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи : постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 р. № 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59-2011-%D0%BF#Text>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок» : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0090-11#Text>.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 р. № 1541. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10#Text>.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. №1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10#Text>.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи» : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010р. № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11#Text>.
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 р. № 568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12#Text>.
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 136 «Біологічні активи» : наказ Міністерства фінансів України від 15.11.2017 р. № 943. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1478-17#Text>.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору : наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>.

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features multiple sets of horizontal lines across the entire page. Each set consists of three lines: two solid outer lines and one dashed middle line, providing a guide for letter height and placement. The lines are evenly spaced and extend from the left margin to the right edge of the page. There is no text or other markings on the paper.

ЗМІСТ

	стор.
Загальні положення	3
Заняття 1. Значення облікової політики	4
Заняття 2. Розпорядчий документ про облікову політику	6
Заняття 3. Облікова політика необоротних активів	8
Заняття 4. Облікова політика запасів та біологічних активів	12
Заняття 5. Облікова політика доходів та витрат	14
Список рекомендованих джерел	16

Навчальне видання

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА УСТАНОВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ
Робочий зошит

Укладач: **Галкін** Василь Васильович

Формат 60x84 1/16. Ум.друк.арк. 1,2

Тираж ____ прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.